

Олександра БУРБЕНКО

Здобувач вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальності «Економіка підприємства»

Науковий керівник: **Славіна Н. А.**

канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
м. Кам'янець-Подільський

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

У сучасному світі все більшого значення не лише в економіці, а й просто в побуті набуває інформація. Вона є необхідним ресурсом для виживання об'єктів господарювання. На відміну від сировинних чи матеріальних, інформаційні ресурси ніколи не виснажуються, вони є у загальному доступі, ба більше, кожної секунди збагачуються. Завдяки поширенню Інтернету, інформація стає широкодоступним та відносно дешевим ресурсом. Дані характеристики інформації високо оцінили підприємці усього світу та почали застосовувати у своїй діяльності для підвищення конкурентоспроможності на ринку. Для ефективного функціонування підприємства забезпечення достовірною та своєчасною інформацією стало первинною потребою.

Особливу роль інформація відіграє у процесі прийняття рішень. До управлінського рішення висувають ряд необхідних умов, таких як [1, с. 169]:

- всебічна обґрунтованість вимагає прийняття рішень на базі повної та точної інформації, аналізу багатьох матеріальних, технічних, соціальних та економічних аспектів у діяльності підприємства;
- своєчасність – прийняте рішення не повинно бути запізнілим або випереджати потреби;
- повнота змісту означає, що рішення повинно охоплювати усі сфери його діяльності;
- повноважність – суворе дотримання встановлених підприємством нормативних документів та повноважень;

- погоджуваність з прийнятими раніше рішеннями допомагає здійснювати логічно-послідовну діяльність та означає, що нове рішення повинно доповнювати попереднє, а не заперечувати йому.

На сьогодні вищесказані вимоги легко дотримуються завдяки інформаційним технологіям, які швидкими темпами впроваджуються на підприємствах. Інформаційні технології - це комплекс взаємопов'язаних наукових, технологічних, інженерних дисциплін, основним предметом яких є: методи ефективної праці людей, зайнятих обробкою та зберіганням інформації; обчислювальна техніка і методи організації її взаємодії з людьми та виробничим устаткуванням, їх практична реалізація; а також пов'язані з цим соціальні, економічні та культурні проблеми. В сучасній літературі використовується спрощене поняття, коли під терміном інформаційні технології розуміють використання обчислювальної техніки та засобів зв'язку для створення, збору, передачі, зберігання, обробки інформації для всіх сфер суспільного життя, в тому числі і у побуті [2, с. 151].

Роль інформаційних технологій у діяльності сучасного підприємства важко переоцінити. Завдяки сучасним технологіям підприємство має можливість легко та швидко поширювати та обмінюватися інформацією, навіть на величезному об'єкті. Легкодоступність інформації сприяє кращому налагодженню стосунків між підприємством та його діловими партнерами, інвесторами й покупцями. Аналіз даних із використанням інформаційних систем допомагає якісно та більш повно оцінити ситуацію на ринку, що у свою чергу, допоможе менеджеру приймати раціональні та, головне, дієві рішення. Завдяки використанню інформаційних технологій управлінський персонал має якісні дані щодо поточного стану економічного суб'єкта, що дає змогу забезпечувати зростання продуктивності праці, скорочення невиробничих витрат та загалом підвищення економічної потужності підприємства. Використання ІТ у процесі прийняття рішень дозволяє вирішити наступні проблеми [3]:

- зниження складності (складність управління при необхідності вибору управлінського рішення із множини можливих рішень);
- управління підприємством вимагає обробки великих обсягів інформації;
- необхідність ухвалення рішення за короткий часовий проміжок (проявляється в міру ускладнення виробництва);
- проблема координації (рішення необхідно координувати з іншими ланками процесу або об'єкта);
- необхідність збереження і поширення знань, накопичених в процесі багаторічної роботи і великого практичного досвіду.

Сучасному менеджеру у процесі прийняття рішень допомагають такі інструменти, як: DSS, штучний інтелект, хмарні сервіси, соціальні медіа та мобільні додатки. Широкого використання набувають системи підтримки прийняття рішень DSS (Decision Support System) — це спеціалізовані програмні додатки, розроблені, щоб допомогти особам, які приймають рішення, визначати й оцінювати варіанти структурованим способом. Як правило дані системи містять дані з різних джерел, багатомірний аналіз даних, статистику та її обробку, моделі стратегій, графіку, аналіз «що коли» та штучний інтелект. Системи підтримки прийняття рішень часто використовують для прогнозування збуту, дослідження ринку, управління кадрами, бухгалтерським обліком, управління виробничим процесом, планування товарообігу та навіть в управлінні портфелями акцій.

Штучний інтелект і машинне навчання стають дедалі важливішими для прийняття рішень, особливо в складних галузях або галузях, що потребують великої кількості даних, як-от фінанси, охорона здоров'я та маркетинг. AI та ML можуть аналізувати великі набори даних, визначати закономірності та робити прогнози чи рекомендації на основі цих даних. Деякі приклади включають чат-боти, механізми рекомендацій і прогнозу аналітику.

Хмарні сервіси, такі як Amazon Web Services, Microsoft Azure і Google Cloud, можуть надати особам, які приймають рішення, доступ до обчислювальних ресурсів і програм без потреби у дорогій інфраструктурі. Це

може бути особливо корисним для невеликих організацій або організацій з обмеженими ІТ-ресурсами.

Аналітика соціальних медіа: платформи соціальних медіа генерують величезну кількість даних, які можна використовувати для прийняття рішень у таких сферах, як маркетинг, обслуговування клієнтів і зв'язки з громадськістю. Інструменти аналітики соціальних мереж можуть допомогти організаціям аналізувати настрої, відстежувати згадування брендів і визначати тенденції в режимі реального часу.

Мобільні програми: мобільні програми можуть надати особам, які приймають рішення, доступ до інформації та інструментів у дорозі, дозволяючи їм приймати рішення швидше та ефективніше. Це може бути особливо корисним для менеджерів, які часто перебувають у роз'їздах або мають швидко приймати рішення відповідно до мінливих обставин.

Підбиваючи підсумки, варто зазначити, що головною запорукою успішності підприємства є правильні та ефективні рішення, які ґрунтуються на достовірній інформації. На сьогодні інформація стала четвертим фактором виробництва, одним з найголовніших та найзатребуваних ресурсом. Інформаційні технології, які оперують великими базами даних, стали однією з ключових умов конкурентоспроможності підприємства. Впровадження їх дозволить менеджеру приймати дієві та обґрунтовані рішення швидше, що неодмінно вплине на успішність ринкової діяльності.

Список використаних джерел

1. Ковальчук О. С. Особливості прийняття управлінських рішень в умовах організаційного розвитку. *Актуальні проблеми психології* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, м. Київ. 2011. С. 168–174.
2. Погорелов С.М. Особливості застосування інформаційних технологій в менеджменті та економіці. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2018. № 19(1295). С. 151-155.
3. Бугас Н. В., Коваленко О.О. Інформаційна система як умова ефективних управлінських рішень. *Ефективна економіка* 2016. № 12.